

ZAŁOŻENIA

Autorskiej Szkoły Podstawowej JASKÓŁKA

JASKÓŁKA

Wolelibyśmy nie nazywać jej „szkołą”. Jest nią z formalnego punktu widzenia, ale myślimy o niej jak o miejscu, w którym wspólnie z dziećmi spędzamy spory kawałek życia – ucząc się, zmagając z trudnościami, myśląc, rozwijając się, śmiejąc i świętując. „Szkoła” nie zawsze budzi dobre skojarzenia. Jaskółka ma być przestrzenią, w której dzieci mogą czuć się swobodnie, miejscem stymulującym, skutecznie wspomagającym rozwój. Inspiracją przy jej tworzeniu były dla nas myśli pedagogiczne Janusza Korczaka oraz prace współczesnych psychologów, przede wszystkim Judith Rich Harris, Waltera Mischela, Richarda E. Nisbetta, Paula Blooma, Simona Barona-Cohana, Jonathana Haidta, Stevena Pinkera.

PARTNERSTWO I DIALOG

Chcemy żeby Jaskółka była społecznością uczniów, nauczycieli i rodziców działających razem, po jednej stronie. To dla nas bardzo ważne. Mamy Wspólny Cel, którym jest nasz (każdego z nas) rozwój, ale także przeprowadzenie dzieci przez meandry niełatwego i niedoskonałego, sformalizowanego systemu edukacji. Działając wspólnie, wspomagając się i rozumiejąc, sprostamy temu zadaniu. Nauczyciele, jako ludzie starsi i bardziej doświadczeni, mają zachęcać uczniów do aktywności, rozwijania pasji i pogłębiania wiedzy. Zachęcać, nie zmuszać. Dzieci są ciekawe świata i chcą zdobywać wiedzę nieustannie zadając pytania. W Jaskółce każdy może pytać i każdy zostanie wysłuchany. Każdy może skonfrontować z innymi swoje wiadomości i swój punkt widzenia, podzielić się swoimi spostrzeżeniami. Nauczyciel w Jaskółce nie ma być wszechwiedzącą encyklopedią ani surowym wykładowcą, ale opiekunem i przewodnikiem pomagającym uczniom iść przez świat. Opiekunem, który jest otwarty na pomysły i sugestie swoich podopiecznych - bardzo ważnym dla nas pojęciem jest dialog. Nauczyciel powinien być także uważnym obserwatorem i w razie potrzeby służyć wsparciem. Partnerstwo jest współpracą. Zachęcamy dzieci do współpracy, a nie do rywalizacji, pokazujemy im, że współpraca jest skuteczną strategią działania. Współpraca, w trakcie której dostrzegamy mocniejsze i słabsze strony każdego za nas jest budująca – jeśli działamy razem, każdy z nas daje z siebie to, co ma najlepszego, razem jesteśmy sprawniejsi, mądrzejsi i silniejsi. Współpraca jest jedną z najważniejszych wartości i umiejętności, które chcemy w Jaskółce rozwijać i pielęgnować.

DYDAKTYKA

Aby nie wpaść w pułapkę rutyny, która może pojawić się podczas pracy usystematyzowanej tygodniowym rozkładem zajęć, pracujemy także cyklami projektowymi. Projekty edukacyjne zapewniają interdyscyplinarność, bogactwo interakcji między uczniami i nauczycielami, a poprzez łączenie różnych dziedzin mają szansę przyczynić się do lepszego zrozumienia świata. Projekty są przygotowywane wspólnie przez autorów założeń koncepcyjnych Jaskółki i nauczycieli. Opracowaniu ich tematyki, zawartości merytorycznej i metodyki ich prowadzenia, poświęcamy czas podczas letnich wakacji – z tego względu prosimy nauczycieli o nieplanowanie urlopów w ostatnim tygodniu sierpnia. Podczas realizacji każdego ze szkolnych zadań bardzo ważne jest dla nas pokazywanie dzieciom całego procesu: aby rozpocząć zamierzone działanie musimy się do tego przygotować, czyli wykonać pracę (prework), zanim zabierzemy się do pracy. To bardzo ważny etap. Po zakończeniu zadania musimy posprzątać, i to także jest bardzo ważne. Przygotowanie do realizacji zadania (prework) i posprzątanie po niej, to nieodłączne części procesu, których istnienie i nieodzowność chcemy dzieciom przy każdej okazji uświadamiać.

ŁĄCZONE GRUPY WIEKOWE

W Jaskółce dajemy dzieciom możliwość przebywania i współpracy z kolegami/koleżankami w różnym wieku. Zróżnicowane wiekowo dzieci znajdują się w tym samym miejscu, w jednym czasie, tak jak ma to miejsce w sytuacjach naturalnych, pozaszkolnych – mają dzięki temu wiele okazji do wchodzenia w interakcje. Podczas zajęć przekazują sobie wiedzę i umiejętności, pomagają sobie w pracy, dzielą się rolami przy wykonywaniu zadań. Każde dziecko wykonując swoją, nawet niewielką część wspólnego zadania, może poczuć się docenione. Sytuacja ta pomaga dzieciom zrozumieć, że dzielenie się wiedzą wymaga wcześniejszego jej przyswojenia (muszę coś mieć, aby móc się tym dzielić). Pozwala także na dekonstrukcję typowo szkolnej sytuacji, w której jedynym źródłem wiedzy jest nauczyciel.

TUTORING

System wychowawczy Jaskółki oparty jest na tutoring. Każde dziecko wybiera sobie opiekuna (tutora), z którym cyklicznie opracowuje plan pracy uwzględniający wymagania danego etapu edukacyjnego, indywidualne zainteresowania, pracę nad kompetencjami społecznymi. Po miesiącu podopieczny wraz z tutorem weryfikuje swój plan: sprawdza co zostało zrealizowane, a co nie (i dlaczego), co było trudne, co poszło nadspodziewanie łatwo, co ciekawego się zdarzyło, jakie okoliczności wpłynęły na takie, a nie inne rezultaty działania. Tutor jest dla swojego podopiecznego najbliższą osobą na jaskółkowym pokładzie.

SAMODZIELNOŚĆ

W opozycji do modelu szkoły skupionej wokół szkolnych ławek, podręczników i komputerów, proponujemy przeniesienie środka ciężkości w stronę obserwacji i samodzielnego zbierania doświadczeń oraz wyciągania z nich wniosków. Jest to szczególnie istotne w kontekście dominacji internetu jako narzędzia poznawczego, który prócz wielkich korzyści, daje także mylne wrażenie kompletności zawartej w nim wiedzy. Umiejętność krytycznego myślenia, samodzielnej interpretacji rzeczywistości, oraz umiejętność weryfikowania źródeł wiedzy pod kontem ich rzetelności, są dla każdego z nas niezwykle ważne – mocno skupiamy się na ich rozwijaniu u jaskółkowych dzieci. Dziecięca samodzielność to również współodpowiedzialność za organizację szkolnej przestrzeni – obszaru, o który wspólnie trzeba dbać. Angażowanie dzieci w różne aspekty życia szkoły (m. in. w sprzątanie), sprawia że czują one ze szkołą silniejszą więź, staje się ona ich naturalnym środowiskiem, mogą się z nią w większym stopniu identyfikować i nie traktować jej jako instytucji usługowej – wszystko to, zwiększa u dzieci poczucie komfortu i bezpieczeństwa.

SKUPIENIE

Nasz umysł czasem potrzebuje nudy, bywa ona generatorem wspaniałych pomysłów i życiowych przemian. Nieustanna aktywność i pobudzenie nie pozwalają na uporządkowanie myśli. Nie próbujemy za wszelką cenę zagospodarować dzieciom każdej minuty. Wiemy, że czas wolny nie musi być czasem zmarnowanym.

BŁĘDY

Bardzo ważne dla nas jest uświadamianie dzieciom, że szkoła to właściwe miejsce i czas na popełnianie błędów. Nie można się ich bać. Potykając się i błądząc zdobywamy wiedzę i doświadczenia, a otwartość na błędy jest jednym z koniecznych warunków rozwoju. Równie ważne jest dla nas zwracanie dzieciom uwagi na to, że widząc czyjś błąd możemy dopingować go do podjęcia kolejnej próby, a także zaoferować swoją pomoc.

JAK DZIAŁA UMYŚL

Uczymy dzieci czym są emocje i jak sobie z nimi radzić, jak unikać konfliktów, a jeśli się pojawią, jak je rozwiązywać. Uczymy także jak działa nasz mózg, rozmawiamy o jego mocnych stronach i słabościach, podpowiadamy jak ustrzec się jego błędów i jak z jego niezwykłych właściwości najefektywniej korzystać.

ESTETYKA

Jesteśmy przekonani, że szkoła ma duży wpływ na kształtowanie wrażliwości estetycznej. Przestrzeń zajęciowa powinna być przemyślana, wyposażenie sal, ich kolorystyka, dobór użytych we wnętrzach materiałów, etc. powinny wspomagać kreowanie dobrej atmosfery pracy. Estetyka przestrzeni, w której przebywamy, jest bardzo ważnym i bardzo niedocenianym czynnikiem kształtującym wrażliwość i wywierającym wielki i najczęściej nieuświadomiony wpływ na nasze samopoczucie. Jaskółka ma być przestrzenią wizualnie przyjazną i spokojną, pozytywnie oddziałującą na uczniów i nauczycieli, zachęcającą do działania.

KULTURA I SZTUKA

Jaskółka otwiera młode umysły na świat kultury i sztuki. Uwrażliwiamy dzieci na ich wartość i znaczenie, chcemy aby nauczyły się korzystać z ich bogactwa i różnorodności. Mamy nadzieję dać im bazę, dzięki której po skończeniu szkoły będą świat sztuk i kultury samodzielnie eksplorować, czerpiąc z niego wiele radości i poddając się refleksji, do której obcowanie z nim skłania.

ŚWIADOMI OBYWATELE I KONSUMENTY

Chcemy aby nasi uczniowie byli świadomymi obywatelami i konsumentami – pamiętając o tym, że obecnie naszym (ludzi) podstawowym środowiskiem są miasta, a nie sawanna czy las, dużo rozmawiamy o systemach społecznych i politycznych, a także o ekonomii, marketingu i zakupach. Chcemy uczyć dzieci czym jest i jaką ma wartość wolność i demokracja, a także uodparniać je na działania pozerającej naszą uwagę, czas i zasoby marketingowej maszyny.

PLANETA

Uczymy dzieci dbać o dom. W skali mikro i makro. Pokazujemy jak nasze wybory i zachowania wpływają na nasz cudowny i kruchy, ziemski ekosystem. Uczymy mądrego korzystania z cywilizacyjnych zdobyczy.

ENTROPIA

Bez wysiłku i zaangażowania życie ma tendencję do utraty porządku: wszechświat samoistnie mknie w kierunku nieładu i nieustannie trzeba wkładać wiele pracy i energii aby tej sile przeciwdziałać. Dobre relacje wymagają zaangażowania i troski, piękne ogrody wymagają mnóstwa pracy, czyste domy wymagają (jeśli się ich używa) nieustannego sprzątanego, produkcja żywności wymaga wiele sił i dobrze ułożonego planu. Bez naszego wysiłku i zaangażowania, wszelkie rzeczy zawsze ulegną zniszczeniu. Łatwo coś zepsuć czy zburzyć, ale trzeba mnóstwo wysiłku aby coś zbudować - świadomość tego jest bardzo ważna, chcemy aby dzieci naprawdę dobrze to rozumiały.

PRZEKONANIA

Nasz stosunek do przekonania najlepiej definiuje cytat ze Stevena Pinkera: „Nasze przekonania to hipotezy do sprawdzenia, a nie skarby, które należy chronić”. Kwestia przekonania jest osobistą sprawą każdego człowieka, oczywiście do momentu, kiedy czyjeś przekonania nie wpływają niszcząco na innych. Jaskółka jest miejscem, w którym nie dyskryminujemy ani nie faworyzujemy nikogo ze względu na jego przekonania.

RUCH

Kontakt z naturą oraz aktywność fizyczna, niezależnie od pogody, jest dla nas i dla dzieci wielką wartością, dlatego przykładamy dużą wagę do działań poza budynkiem szkoły.

PRAKTYCZNE UMIEJĘTNOŚCI

Chcemy aby dzieci zdobywały u nas praktyczne umiejętności, takie jak przygotowywanie posiłków, proste naprawy (np. roweru) itp. Pomaga to uzyskać podstawową samodzielność, zrozumieć codzienność dorosłych, a także dobrze wpływa na poczucie pewności siebie.

BUDŻET UCZNIOWSKI

Drobna część chesnego wpłacanego przez rodziców zasila budżet uczniowski, czyli pulę środków, którymi dysponują dzieci. Pod koniec każdego semestru dzieci wspólnie decydują na co wydać zgromadzone pieniądze – mogą np. kupić coś, co przyda mi się podczas działań w szkole lub zaplanować ciekawą wycieczkę.

KSIAŻKI

Czytanie rozbudza wyobraźnię, umiejętność abstrakcyjnego a także logicznego i krytycznego myślenia, poprawia zdolność koncentracji, wzbogaca język i rozwija inteligencję emocjonalną - to wystarczający zestaw powodów, dla których chcemy zachęcać dzieci do eksplorowania świata książek.

TECHNOLOGIA

Komputer jest bardzo dobrym narzędziem pracy, nauki i rozrywki, a w połączeniu z internetem jest także dobrym i bogatym źródłem wiedzy. Stał się jednak narzędziem najbardziej eksploatowanym mocno uzależniającym. Od komputerów nie da się uciec i nie chcemy tego robić, chcemy jednak pokazywać dzieciom, że nie muszą one być przy wykonywaniu różnych zadań narzędziem domyślnym, które jako pierwsze przychodzi nam do głowy, a internet nie jest kompletnym źródłem wiedzy i nie może zastąpić rozmów z ludźmi, naszych przemyśleń i osobistego doświadczenia.

Najważniejszymi cechami, które według nas powinno się w sobie za młodu wzmocnić lub wykształcić, są wiara we własne siły połączona z umiejętnością rzetelnej oceny własnych możliwości, samodzielność, niezależność, pogoda ducha, pracowitość, systematyczność, umiejętność krytycznego myślenia i kreatywność. Arcyważnymi kompetencjami są umiejętność życia w społeczności, w interakcjach z różnymi ludźmi, tolerancja na tych ludzi odmienną oraz umiejętność uczenia się przez całe życie. Chcielibyśmy, aby absolwenci Jaskółki potrafili odnaleźć swoje miejsce w świecie i podążać za tym, co dla nich ważne, mając na uwadze dobro nie tylko własne, ale także ludzi i innych istot spotykanych na ich drodze. Chcemy aby potrafili w pełni korzystać z nabytej wiedzy i doświadczeń, osiągać swoje cele i nie zrażać się niepowodzeniami. Chcemy wreszcie, aby byli możliwie odporni na nieprzewidywalne zdarzenia, które każdemu z nas czasem krzyżują plany – zmiana jest jedyną pewną rzeczą w naszym świecie, dobrze jest mieć świadomość jego ograniczonej przewidywalności i wykształcić w sobie elastyczność pozwalającą nam na odnalezienie się w okolicznościach zmienionych często wbrew naszym planom i oczekiwaniom.